

Δημήτρης Α. Ζακοντίνος¹

Οικονομολόγος, αντιπρόεδρος ΕΛΙΣΜΕ (Ελληνικό Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών)

Πώς² θα επηρεάσει την Ελλάδα η απόφαση της FED³ για αύξηση του επιτοκίου⁴

Η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών - ΤΔΔ (Bank for International Settlements - BIS)⁵ προειδοποίησε εδώ και καιρό, ότι στην επόμενη οικονομική κρίση οι Κεντρικές Τράπεζες θα αδυνατούν να επέμβουν αποτελεσματικά για την αντιμετώπισή της, αποδίδοντας την αδυναμία αυτή, στην μέχρι σήμερα πολιτική διάθεσης του χρήματος που χαρακτηρίζεται από υπερβολικά χαμηλά επιτόκια.

Εξάλλου είναι διαπιστωμένο ότι η οικονομική κρίση δεν έχει ξεπεραστεί και αυτό γιατί οι επενδύσεις στη πραγματική οικονομία κινούνται σε χαμηλά επίπεδα ενώ οι μακροοικονομικές και γεωπολιτικές προοπτικές χαρακτηρίζονται από υψηλή ανασφάλεια.

Αναλύοντας αυτές τις επισημάνσεις, μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι σε κάθε πολιτική οικονομία τα χαμηλά επιτόκια, τροφοδοτούν την ανάληψη υψηλών κινδύνων (παρατηρούνται στρεβλώσεις τόσο στον χρηματοπιστωτικό κλάδο όσο και στην αγορά ακινήτων), που στη συνέχεια κατά τεκμήριο μετατρέπονται σε ομόλογα και τελικά διατίθενται στις πλείστες των περιπτώσεων σε πολύ χαμηλότερες τιμές.

¹ Για να αντιληφθούμε ότι υπάρχουν μερικά σημάδια που προαναγγέλλουν τις εξελίξεις & που δυστυχώς ενώ θα έπρεπε να ληφθούν μέτρα όπως σχεδιασμός έκτακτης ανάγκης, (contingency planning) και αντιστάθμιση κινδύνων (hedging), όλοι οι "ΑΡΧΟΝΤΕΣ" μας και τα λειτουργικά τους παράγωγα (καθηγητές, δημοσιογράφοι, διάφοροι αναλυτές κλπ) ή τα αγνοούν επί σκοπώ ή δεν τα καταλαβαίνουν.

² Άρθρο που δημοσιεύθηκε στην ιστοσελίδα «Banking news» (Bankingnews.gr) στις 25/09/15 & στο περιοδικό του ΕΛΙΣΜΕ στις 15/09/2015

³ FED: Federal Reserve System - Ομοσπονδιακό Κεντρικό Τραπεζικό Σύστημα των ΗΠΑ

⁴ Επισημαίνεται σημερινή δήλωση του Benoit Coeure της ΕΚΤ που προαναγγέλλει αύξηση επιτοκίων με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τη χώρα μας.

Σε σημερινά (03/04/2017) άρθρα FAZ & REUTERS φιλοξενούν τη δήλωση του μέλους του Διευθυντηρίου της ΕΚΤ BENOIT COEURE, ο οποίος προειδοποιεί τις κυβερνήσεις και τους οικονομικούς παράγοντες ότι πλησιάζει το τέλος μιας πολυετούς περιόδου με χαμηλά επιτόκια λέγοντας: "Είναι προφανές ότι ο τομέας της Οικονομίας και πρωτίστως οι κυβερνήσεις θα πρέπει να προετοιμασθούν για την αύξηση των επιτοκίων, έχοντας συνειδητοποιήσει ότι η παρούσα κατάσταση των μηδενικών επιτοκίων δεν μπορεί να συνεχισθεί καθόσον, ναι μεν ευνοείται η νομισματική πολιτική, αλλά αποδυναμώνονται πλήρως οι Τράπεζες".

⁵ Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών – ΤΔΔ (Bank for International Settlements - BIS) είναι διεθνής οργανισμός αποτελούμενος από κεντρικές τράπεζες, που υποβοηθά τη διεθνή νομισματική και χρηματοοικονομική συνεργασία. Στην ουσία αποτελεί την κεντρική τράπεζα των κεντρικών τραπεζών. Εδρεύει στη Βασιλεία της Ελβετίας και έχει αντιπροσωπείες στο Χονγκ Κονγκ και στην πόλη του Μεξικού.

Το τελικό αποτέλεσμα είναι να αυξάνεται το χρέος παρά τα χαμηλά επιτόκια, η δε ανάπτυξη της οικονομίας να είναι ελαχίστη έως ανύπαρκτη.

Συμπερασματικά και με βάση την διαπίστωση ότι οι περισσότερες οικονομίες βρίσκονται σε φάση ύφεσης η έχουν ελάχιστη πραγματική ανάπτυξη, η ανεργία είναι υψηλή με κορυφή την ανεργία των νέων, ο δε πλούτος συνεχώς να συγκεντρώνεται σε λιγότερα χέρια, είναι σχεδόν βέβαιο, με κριτήριο την μέχρι σήμερα εμπειρία, ότι το πρόβλημα του παγκόσμιου χρέους συνεχώς θα επιδεινώνεται χωρίς καμία προοπτική μείωσής του.

Άρα μπορούμε να συμπεράνουμε ότι το παγκόσμιο σύστημα είναι επισφαλές.

Κατά συνέπεια με την επισήμανσή της η ΤΔΔ ότι, οι Κεντρικές Τράπεζες δεν θα έχουν τη δυνατότητα παρέμβασης στην περίπτωση νέας κρίσης χρέους λόγω των ήδη υπερβολικά χαμηλών επιτοκίων, μάλλον προτείνει ως αντίδοτο για την αντιμετώπιση της κατάστασης, την επιβολή μιας πολιτικής αύξησης των επιτοκίων που σε συνδυασμό με τις χαμηλές τιμές του πετρελαίου και την αύξηση των εισοδημάτων που θα προκύψουν, θα απομακρύνουν τις αποπληθωριστικές τάσεις της οικονομίας.

Αναμφίβολα στην προοπτική εφαρμογής μιας τέτοιας πολιτικής υπάρχει σκεπτικισμός, τόσο ως προς τον τρόπο και χρόνο εφαρμογής, όσο και ως προς το κόστος των ανατροπών και παρενεργειών που μπορεί να επιφέρει.

Άλλωστε δεν είναι τυχαία η επί σχεδόν ένα χρόνο καθυστέρηση της απόφασης για αύξηση επιτοκίων από το Ομοσπονδιακό Κεντρικό Τραπεζικό Σύστημα των ΗΠΑ (Federal Reserve System - FED), το οποίο μόλις χθες διά της προέδρου του Κας Τζάνετ Γέλεν επανέφερε το σενάριο αύξησης των επιτοκίων μέχρι το τέλος του έτους.

Όσον αφορά τη χώρα μας, σε μία μελλοντική αύξηση των επιτοκίων που δανείζεται ο μηχανισμός στήριξης ESM, θα προκαλούσε ενδεχομένως σημαντική επιβάρυνση στις δαπάνες του Ελληνικού Κράτους για την πληρωμή των τόκων.

Κατά συνέπεια θα πρέπει να επαναξιολογηθεί και επανασχεδιασθεί ο τρόπος αντιμετώπισης του χρέους, και η προσπάθεια, να επικεντρωθεί σε μακροπρόθεσμη προοπτική δίνοντας περισσότερη βαρύτητα στην εξυγίανση του ισολογισμού (π.χ. περιορισμό του χρηματοοικονομικού κόστους, εξυγίανση δεικτών, βελτίωση ρευστότητας) και στις δομικές μεταρρυθμίσεις και λιγότερη σε δημοσιονομικές παραμέτρους.